

Voor elk wat wils?

AUTEUR SIMONE DE BRUIN

De groeiende etnische diversiteit in Rotterdam en Amsterdam heeft gevolgen voor het nachtleven. Club-eigenaren programmeren uiteenlopende muziekstijlen om zo tegemoet te komen aan de wensen van het hedendaagse uitgaanspubliek.

ZATERDAG 25 MAART
Kutsi & Didem Live on stage

From 22:00 to 05:00 - info: 06 48 250 051 / 06 41 514 764

CLUB TROPICANA ROTTERDAM

No entrance without student pass | DAMSIZ GIRILMEZ | No Sport Shoes

Binnen vriendengroepen zijn er veel overeenkomsten tussen muzieksmaak en kledingstijl. Ook in het nachtleven spelen kleding en muziek een belangrijke rol. Je muzieksmaak en je kledingstijl bepalen veelal je keuze voor een discotheek of club. Binnen de sociale wetenschap wordt in dit verband gesproken over het ontstaan van zogenaamde sociale werelden of smaakencaves. In Engeland wordt veel onderzoek gedaan naar de sociale en ruimtelijke verdeling van groepen jongeren over het stedelijk nachtleven. Deze onderzoeken tonen aan dat jongeren een voorkeur hebben voor clubs waar ze zich kunnen herkennen in het aanwezige publiek. In Nederland is hier nog maar weinig wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. Met mijn onderzoek tracht ik deze leemte op te vullen. Meer specifiek richt ik me op de manier waarop de groeiende etnische diversiteit van de stedelijke bevolking van invloed is op de smaakencaves in het stedelijk nachtleven.

Het stedelijk nachtleven kan op verschillende manieren in smaakencaves worden opgedeeld. Een eerste manier is het indelen van jongeren naar opleidingsniveau. Studenten komen bijvoorbeeld samen in studentendiscotheken, de zogenaamde 'young urban professionals' (yuppen) hebben veelal een voorkeur voor exclusieve en trendy clubs en de jonge maar zeer trendgevoelige lager opgeleide consumenten zijn vaak te vinden in de reguliere danscafés en clubs. Het stedelijk nachtleven kan ook worden opgedeeld in culturele smaakencaves. Denk aan het onderscheid tussen houseavonden, salsafeesten en R&B party's. Elke party trekt zijn eigen publiek met daarbij horende dans- en kledingstijl. In Amsterdam kan er ook niet worden voorbijgegaan aan de verdeling van het stedelijk nachtleven naar seksuele voorkeur. Het gay nachtleven in Amsterdam is niet alleen uitgebreid, maar concentreert zich in ruimtelijk opzicht ook in een bepaald gedeelte van de stad. Kortom, het stedelijk nachtleven is opgedeeld in smaakencaves met muziekstijl, opleidingsniveau, kleding en seksuele voorkeur als grote verdelers. Door de toenemende etnische diversiteit in de steden kan de vraag worden gesteld of het nachtleven ook opgedeeld kan worden in etnische smaakencaves. In dit artikel geef ik een beschrijving van de ontwikkelingen in het hedendaagse stedelijk uitgaansleven. Hierbij schenk ik speciale aandacht aan de toenemende etnisch diverse programmering in het nachtleven van Rotterdam en Amsterdam. Door middel van een korte beschrijving van het steeds populairder wordende Turkse clubcircuit zal ik illustreren hoe deze party's een bijdrage leveren aan de diversiteit van het uitgaansaanbod. Centraal staat de vraag hoe de verschillende gebruikersgroepen in een stad gebruik maken van het stedelijk uitgaansleven.

Brede programmering

De afgelopen jaren heeft er een ware cultuuromslag plaatsgevonden in het stedelijk nachtleven. De nachtelijke stadsgebruikers zijn niet alleen etnisch en cultureel diverser geworden, maar ook veeleisender. Namen zij een aantal jaren geleden nog genoegen met de programmering van dance of clubhouse op vrijdag en zaterdagavond, tegenwoordig is er meer voor nodig om deze nachtelijke consument de club binnen te krijgen. Hij of zij is op zoek naar eigentijdse en wisselende thema's, de hipste muziek, goede service, een mooi inte-

rieur en een trendy publiek. Terwijl exclusiviteit enige jaren geleden nog voorbehouden was aan de uitgaanselite die clubs als de Roxy en de iT in Amsterdam frequenteerden, is die drang naar exclusiviteit nu doorgedrongen tot alle nachtelijke stappers. Ted Langenbach, uitgaansgoeroe en eigenaar van de trendy club Now & Wow in Rotterdam, geeft hier in een interview met CJP Magazine in oktober 2005 een verklaring voor. Volgens hem wordt de roep om exclusiviteit en verandering veroorzaakt door het groeiende gebruik van massamedia waardoor informatie sneller beschikbaar is en trends elkaar sneller opvolgen.

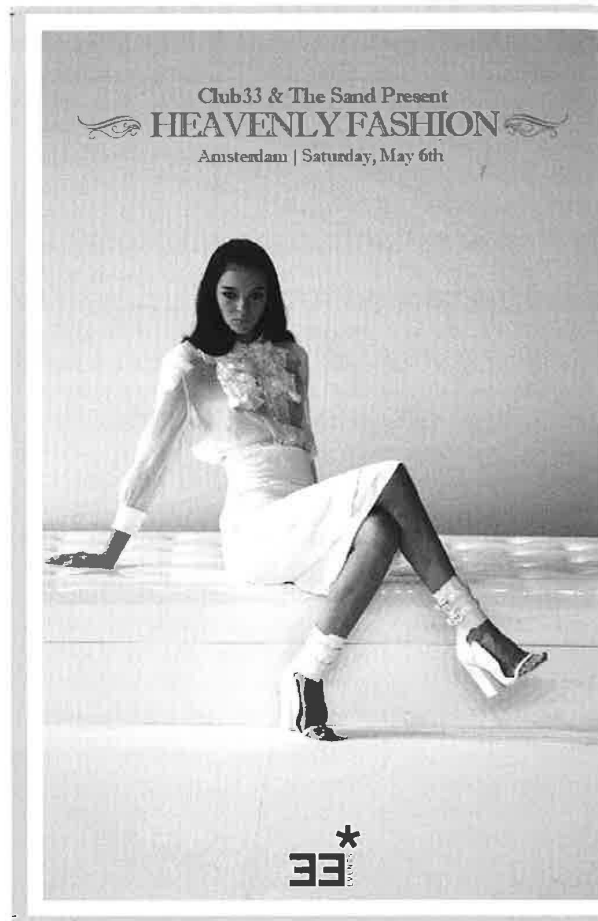
Om in trek te blijven bij deze veeleisende en diverse gebruikersgroep heeft er een aantal veranderingen in het stedelijk nachtleven plaatsgevonden. Eén van deze veranderingen betreft de invoering van wat ik de brede programmering noem. Clubs richten zich niet langer op één muziekstroming of type muziek, maar programmeren uiteenlopende concepten op verschillende dagen van de week, bijvoorbeeld 'urban' op donderdag, 'soul' op vrijdag en 'clubhouse' op zaterdag. Daarnaast organiseren clubs maandelijks terugkerende themaparty's. Deze avonden bieden een geheel eigen en herkenbare party door de inzet van bekende dj's en het gebruik van logo's en flyers. Deze aanpak wordt ook gebruikt bij het organiseren van party's die een etnisch gemengd publiek aantrekken. Een sprekend voorbeeld is de maandelijks terugkerende themaparty Hutspot in Club Paradiso in Amsterdam. Op deze avond worden uiteenlopende organisaties gevraagd een muzikale bijdrage te leveren waardoor verschillende muziekstijlen worden samengebracht.

Naast het organiseren van themaparty's verhuren eigenaren hun clubs met grote regelmaat aan professionele etnische partyorganisaties. Door hun expertise en specifieke cultureel en sociaal kapitaal zijn zij in staat party's te organiseren die geheel nieuwe gebruikers aantrekken. Van een Asian party of een Turkse clubavond kijkt de nachtelijke consument in Rotterdam en Amsterdam niet meer verbaasd op.

Flexibel deurbeleid

De groeiende diversiteit in het aanbod van het stedelijk uitgaansleven heeft gevolgen voor het toelatingsbeleid in clubs. Om het gewenste publiek aan te trekken is het nodig om een flexibel deurbeleid te hanteren, waarbij de eisen ten aanzien van kleding en stijl per club, maar ook per thema-avond verschillen. Sommige clubs hebben naast een portier ook een gastvrouw aan de deur. Deze gastvrouw, in uitgaanskringen beter bekend als de 'doorbitch', selecteert enkel de stappers die passen binnen het thema van de avond.

De laatste jaren gaan er geluiden op dat portiers en clubeigenaren een discriminerend deurbeleid voeren waardoor vooral mannen uit etnische minderheids-groepen veelvuldig de toegang wordt geweigerd. Met name jongeren met een Turkse en Marokkaanse achtergrond zouden stelselmatig worden geweigerd. In Nederland zijn veel initiatieven ondernomen om het deurbeleid te verbeteren. Eén van die initiatieven komt van het anti-discriminatiebureau RADAR in Rotterdam. Met de oprichting van Panel Deurbeleid, die het deurbeleid beoordeelt en klachten over vermeende discriminatie onderzoekt, worden hore-

Clubs richten zich niet langer op één muziekstroming of type muziek.

caondernemers gestimuleerd om een transparant deurbeleid te voeren. Door intensieve samenwerking tussen de horeca en RADAR is er in Rotterdam veel vooruitgang geboekt en hebben veel clubs zich aangesloten bij Panel Deurbeleid. Met hun uitgave 'Tussen doorbitches en uitsmijters' geven zij een helder overzicht van alle studies die de afgelopen jaren in Nederland zijn verricht naar discriminatie in het stedelijk nachtleven. Ook in het Amsterdamse nachtleven

er tegenwoordig aandacht voor de transparantie van het deurbeleid. Zonder voorbij te gaan aan de problemen die veel jonge etnische mannen nog steeds aan de deur van clubs ondervinden kan worden gesteld dat er meer aandacht is van clubs om discriminatie te vermijden.

Het Turkse clubcircuit

Voor mijn promotieonderzoek waarin ik me specifiek richt op de sociale en etnische verdelingen in het stedelijk nachtleven, heb ik gedurende zes maanden verschillende Turkse party's bezocht in Rotterdam en Amsterdam en interviews gehouden met populaire Turkse dj's, drie organisatoren en 35 bezoekers van deze party's. Na inventarisatie van het aanbod in Rotterdam en Amsterdam werd duidelijk dat er vier gevestigde en populaire Turkse partyorganisaties in deze markt opereren

Keyifland en Sahmeran Entertainment in Rotterdam en 33 Events en Club Mahsen in Amsterdam. Naast de vier gevestigde organisaties duiken er regelmatig nieuwelingen op in deze scene, die een graantje mee willen pikken van de groeiende populariteit van het Turkse clubcircuit.

Over de reden voor het ontstaan van Turkse party's lopen de meningen uiteen. Volgens een medewerker van 33 Events zijn Turkse party's ontstaan vanuit de behoefte om onder elkaar te zijn en te dansen op Turkse muziek zonder de aanwezigheid van ouders. Hoewel Turkse bruiloften van oudsher gelegenheid boden voor jongeren om elkaar te ontmoeten, beperkte de aanwezigheid van ouders het leggen van contacten. De man achter Sahmeran Entertainment is van mening dat Turkse party's zijn ontstaan als reactie op het toenmalige deurbeleid in het reguliere uitgaansleven. Veel jongeren zouden zich mede door het discriminerende deurbeleid niet welkom voelen. Eén van de organisatoren van Club Mahsen onderschrijft beide redenen en geeft bovendien nog een derde aan. Volgens hem zijn de Turkse party's ontstaan omdat met name de vrouwen behoefte hadden aan een party in een veilige en vooral bekende omgeving.

De afgelopen jaren zijn deze party's uitgegroeid tot populaire en professioneel georganiseerde feesten die een vaste plek verworven hebben binnen het stedelijke nachtleven. Veel partyorganisaties zijn begonnen als hobby of als afstudeerfeestje en zijn nu officieel geregistreerde etnische partyorganisaties.

Om in trek te blijven bij de Turkse feestgangers wordt er veel aandacht besteed aan het vinden van de juiste locatie, het opzetten van een thema en het aantrekken van populaire dj's. Tijdens de vele gesprekken met de organisatoren bleek ook hier het woord exclusiviteit vaak te vallen. Sahmeran Entertainment biedt deze exclusiviteit bijvoorbeeld met livemuziek en populaire Turkse dj's uit Duitsland. 33 Events richt zich volledig op het jonge en trendy publiek door steeds met vernieuwende thema's en muziek te komen. In hun muziekprogrammering volgen zij de trends uit Istanbul. Club Mahsen bevindt zich in weer een ander segment van het Turkse clubcircuit door kleine, meer persoonlijke party's te organiseren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij alle drie een ander deurbeleid hantieren en een eigen publiek aantrekken. Deze ontwikkeling, waarbij de nadruk ligt op exclusiviteit en het ontwikkelen van smaakencodes, loopt parallel aan de trends in de rest van het stedelijk nachtleven.

Uitgaansgedrag

De invoering van de brede programmering met de incorporatie van ethnoparty's in het stedelijk nachtleven vergroot de keuzemogelijkheden van de nachtelijke gebruikers. Het gevolg is dat volgens kenners hedendaagse stappers zich niet langer identificeren met één club of disco. In plaats van elke week dezelfde locatie te bezoeken maken zij gebruik van het internet om hun favoriete party of dj te lokaliseren. Zo gaat de hedendaagse stapper de ene week uit zijn dak in Escape, de andere week in Vak Zuid en de daaropvolgende week in Now & Wow in Rotterdam. Maar hoe zit dit met de bezoekers van Turkse party's? Kunnen en willen zij ook op deze wijze gebruik maken van het diverse aanbod? Of krijgen zij alleen toegang tot de populaire clubs als er een Turkse party wordt gegeven?

Deze vragen zijn niet met een simpel ja of nee te beantwoorden. Een aanzienlijk deel van de nachtelijke consumenten met een Turkse achtergrond begeeft zich zowel in het Turkse clubcircuit als in het reguliere uitgaansleven. De afwisseling met het Turks clubcircuit waar zij veel bekenden tegenkomen en kunnen dansen op Turkse muziek en het reguliere uitgaansleven geven zij aan belangrijk te vinden. Opvallend is dat met name de mannen niet alleen veelvuldig melding maken van het strenge deurbeleid in het reguliere clubcircuit, maar ook in het Turkse clubcircuit. De eisen ten aanzien van de juiste kleding en houding zijn volgens deze gebruikers streng of zelfs strenger in het Turkse clubcircuit. Er zijn ook jongeren van Turkse afkomst die wel graag uitgaan,

Turkse feesten hebben een vaste plek verworven binnen het stedelijke nachtleven.

maar nooit naar Turkse party's gaan. Zij geven de voorkeur aan het reguliere clubcircuit. Een minderheid van de respondenten heeft aangegeven alleen gebruik te maken van het Turkse clubcircuit. De algemene kloof tussen allochtonen en autochtonen en de eenzijdige muziekprogrammering in veel clubs zijn hierbij de meest gehoorde motivaties. Enkele jonge mannen hebben aangegeven dat zij alleen nog naar Turkse party's gaan, omdat zij negatieve ervaringen heb-

ben opgedaan met het deurbeleid in het reguliere uitgaansleven. Een klein deel van de vrouwen heeft niet de keuze om uit hun dak te gaan in het reguliere nachtleven, omdat zij daar geen toestemming van thuis voor krijgen. Dit betreft veelal jonge vrouwen van achttien en negentien die vanwege hun leeftijd alleen onder begeleiding van een oudere zus of niet een Turkse party mogen bezoeken.

Dat jongeren met gelijke muzieksmaak en kledingstijl elkaar opzoeken in het stedelijk nachtleven is van alle tijden. De aanwezigheid van smaakencaves is dan ook geen nieuw verschijnsel. De opdeling van het stedelijke nachtleven in zogenaamde smaakencaves wordt niet alleen gestimuleerd door de clubs door middel van het deurbeleid en de muziekprogrammering, maar ook door de gebruikers zelf, die graag naar plekken gaan waar ze zich herkennen in het aanwezige publiek. De brede programmering, de incorporatie van ethnoparty's en het deurbeleid hebben de deuren van de club geopend voor een (etnisch) divers publiek. Het zou te optimistisch zijn om te beweren dat discriminatie aan de deur van discotheken geheel verdwenen is, maar er kan wel gesteld worden dat clubs en discotheken toegankelijker geworden zijn voor etnische jongeren. Duidelijk is dat door de groeiende diversiteit van het aanbod in het stedelijk nachtleven er een toenemend aantal smaakencaves ontstaan. Door deze diversiteit bewegen verschillende gebruikersgroepen zich in het stedelijk uitgaansleven. In het algemeen kan gesteld worden dat sommige gebruikers een eenzijdige voorkeur hebben voor één bepaald type party en bijbehorende muziekstijl, terwijl anderen zich kenmerken door eclectisch gebruik. Het gangbare idee dat allochtonen de voorkeur geven aan uitgaansgelegenheden of feesten in eigen kring, behoeft dan ook enige nuance. Ook onder etnische jongeren zijn er verschillen in uitgaansgedrag en keuze voor een bepaald type party.

Je kan je afvragen of de invoering van de brede programmering, waardoor de differentiatie in het nachtleven toeneemt, een negatieve ontwikkeling is die met name de scheidslijn allochtoon-autochtoon benadrukt of dat hier sprake is van een nieuwe dimensie in de diversiteit aan smaakencaves in het stedelijk nachtleven. Afhankelijk van de scheidslijn die gehanteerd wordt (muziekstijl, opleidingsniveau, kleding, seksuele voorkeur of etniciteit) kan gesteld worden dat differentiatie of de creatie van smaakencaves hoort bij het uitgaansleven. Problematisch wordt deze differentiatie pas als deze voornamelijk plaatsvindt vanuit discriminerende uitsluitingsmotieven. Insluitingsmotieven, de toename van het aantal smaakencaves en de uitwisseling van gebruikers tussen de diverse smaakencaves zijn daarentegen alleen maar aan te moedigen.

Simone de Bruin (S.deBruin@uva.nl) is als aio werkzaam aan het Instituut voor Migratie en Etnische Studies (IMES), Universiteit van Amsterdam. Haar onderzoek naar het Turkse clubcircuit is onderdeel van een breder promotieonderzoek naar etnische diversiteit in Rotterdam en Amsterdam.

Literatuurselectie

- Bennett, A. (2000) *Popular music and youth culture: music, identity and place*. Basingstoke: MacMillan.
- Chatterton, P. & R. Hollands (2003) *Urban nightscapes. Youth cultures, pleasure spaces and corporate power*. Londen: Routledge.
- Hebdige, D. (1979) *Subculture, the meaning of style*. Londen: Methuen.
- Malbon, B. (1999) *Clubbing: dancing, ecstasy and vitality*. Oxon: Routledge.
- Muggleton, D. (2000) *Inside subculture, the postmodern meaning of style*. Oxford: Berg publishers.
- Nayak, A. (2003) *Race, place and globalization. Youth cultures in changing world*. Oxford: Berg publishers.
- Thornton, S. (1995) *Club cultures, music, media and subcultural capital*. Cambridge: Polit Press.
- Triesscheijn, C. E. T. (2005) *Tussen doorbitches en uitsmijters*. Rotterdam: RADAR.

